

Het Paleis werd een inspirerende locatie voor kunst en cultuur

Met de officiële opening in september van Het Paleis beschikt de stad Groningen over een opvallend cultureel woon- en werkcomplex. Hiermee krijgt de creatieve industrie in het Ebbingekwartier, iets ten noorden van de Grote Markt, een flinke impuls. Kunstenaars Petra Koonstra was zes jaar geleden een van de initiators van het project om het voormalig scheikundig laboratorium van de Rijksuniversiteit Groningen aan de Bloemsingel 10 voor de creatieve sector te behouden. 'De bedoeling is kunst en cultuur zichtbaar te maken en een vruchtbare ontmoetingsplek te creëren.'

Het pand, hoek Bloemsingel en Boterdiep, domineert het straatbeeld in deze omgeving al bijna een eeuw. Het werd ontworpen door rijksbouwmeester Jan A. Vrijman en gebouwd tussen 1910 en 1912 op de locatie van het voormalige Jodenkamp, tot 1827 de begraafplaats van de Joodse Gemeente. 'Het was een chaos toen we hier met de verbouwing begonnen', vertelt Koonstra die eerder aan de wieg stond van de organisatie voor de Atelier Route Groningen. Tegenwoordig is ze cultureel coördinator van Het Paleis waarin ze overigens niet woonachtig is.

'Aanvankelijk was er sprake van een donker en moeilijk toegankelijk doolhof van kamertjes en gangetjes, maar je herkent het nu niet meer terug. Ik heb, samen met de bouwbegeleiders, steeds helder voor ogen gehouden hoe het er uiteindelijk uit moest komen te zien. En vergis je niet, het was geen kattenpis.'

Met haar plan wilde Koonstra het pand, destijds zonder een definitieve bestemming, behouden voor de creatieve sector. Waarom konden de tijdelijke atelierruimtes die Bureau CareX er beheerde en aan kun-

en de plannen voor het verwezenlijken van een multifunctioneel cultureel bedrijfsverzamelgebouw annex appartementencomplex kregen steeds meer vorm. Bloemsingel 10 moest een broedplaats worden waar kunstenaars, vormgevers, culturele ondernemers en cultuurliefhebbers elkaar konden ontmoeten en inspireren. Koonstra: 'In Nijestee, de grootste woningcoöperatie van de stad, vonden we al snel een goede en onmisbare partner. De leiding van Nijestee staat open voor dit soort initiatieven en houdt rekening met de wensen van de bewoners. Denk bijvoorbeeld ook aan de bijzondere

de kersverse burgemeester Peter Rehwinkel een dag na zijn officiële benoeming opende, mag er zijn. Dat blijkt tijdens de rondleiding die de enthousiaste Koonstra geeft. Trapje op, gangetje door, je kan er - nog steeds - gemakkelijk verdwalen in het complex met een vloeroppervlakte van 9000 m². In totaal bevat Het Paleis 30 (koop)ateliers

'We hebben ons doel bereikt door betaalbare ateliers te realiseren'

waar beeldhouwers, schilders, fotografen, schrijvers, componisten, tekenaars, mode- en grafisch ontwerpers, filmers en animatoren een werkplek hebben. Van beeldend kunstenaar Anja Lofvers en grafisch vormgever/tekenaar Meinte Strikwerda tot muzikant/tekstschrijver Meindert Talma. 'Eerst werd er geroepen dat die ruimten veel te duur zouden worden', aldus Koonstra. 'Maar we hebben ons doel bereikt door betaalbare ateliers te realiseren.' Er worden verder 24 startersateliers verhuurd, 25 bedrijfsruimtes en er zijn eveneens voorzieningen gecreëerd die geschikt zijn voor vergaderingen, cursussen en projecten. Bedrijven als !PET (projectinrichting en automatisering), De Caters (catering van evenementen) en Music & Lyrics (muziekstudio) zijn er gevestigd. Daarnaast werden er 28 appartementen ingekaderd. De woonfunctie zorgt ervoor dat het pand de gehele dag en 's avonds een levendige indruk biedt. Half oktober stond er nog één studio te koop en was er nog een klein deel van de bedrijfsruimte te huur.

Nijestee is met een belang van 45% vertegenwoordigd in de vereniging van eigenaren, de resterende 55% is toegekend aan de eigenaren van de appartementen en ateliers. COBio huurt het gebouw van

'Transparantie is van groot belang om de creatieve industrie zichtbaar te maken aan de stad'

stenaars verhuurde niet worden omgezet in vaste werkplekken? Het zou immers doodzonde zijn het kolossale gebouw - geen monument - plat te gooien en er nieuwbouwwoningen in een hogere prijsklasse te laten vrijrijzen, terwijl er een groot tekort is aan ateliers.

Ze organiseerde in 2003 samen met een aantal Groninger kunstenaars en atelierhouders een denktank, Pamflet. In KUUB Centrum Particuliere Bouw - een onafhankelijke stichting om samen met toekomstige bewoners woningen te ontwikkelen met meer kwaliteit voor een eerlijke prijs - vonden de initiatiefnemers een bondgenoot om het heft in eigen handen te nemen.

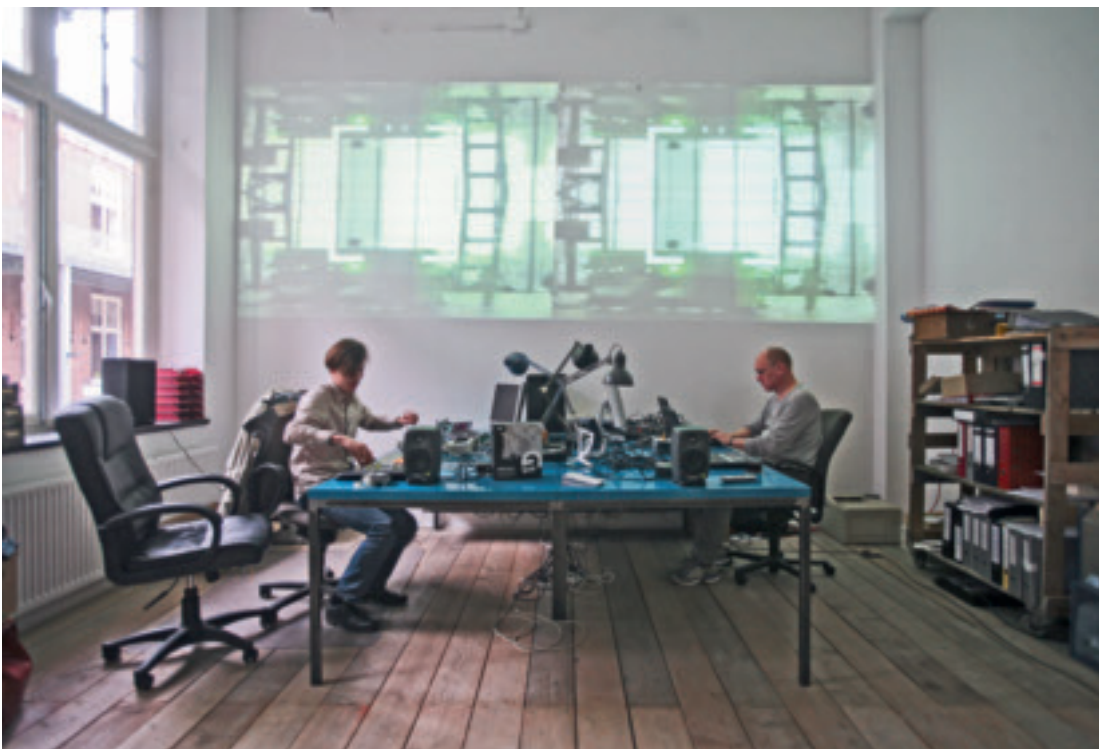
Naar aanleiding van de actie 'Doe mee, koop een atelier' werd de Stichting COBio (Cultureel Ontwikkelen Bloemsingel 10) opgericht

manier waarop het Oude RKZ, het voormalige Rooms-Katholieke Ziekenhuis in het zuiden van de stad dat ooit het grootste kraakpand van Nederland was, wordt geëxploiteerd. Samen met Nijestee zijn we gekomen tot de

invulling van het ontwerp dat DAAD Architecten heeft getekend.'

Meer dan zes jaar werd er gewerkt aan de realisatie van Het Paleis. Het resultaat dat

Nijestee op basis van een langdurige samenwerkingsovereenkomst. De stichting borgt de culturele invulling van het pand, selecteert kunstenaars en bedrijven en exploiteert de theaterzaal, de gastenverblij-

- Peter Versluis (rechts) en Menno Keij van Workshopdelivery aan het werk in de ruimte van Harry Hummel en Paul Bakker, producenten van de UITloper, de culturele agenda van Groningen, en ze bestieren Volle Zalen, een cultureel verspreidingsbureau. Workshopdelivery is een organisatie van creatieve freelancers die gespecialiseerd is in audio en video editing, animatie, dans en fotografie. Versluis en Keij willen in de toekomst audio cursussen en workshops in Het Paleis gaan organiseren.

● Cultureel coördinator van Het Paleis, Petra Koonstra: 'Kunst moet je leren consumeren, zoals je eveneens de smaak van olijven moet leren waarderen.'

ven en de cursus-, vergader- en projectruimtes. COBio verzorgt ook de (niet-gesubsidieerde) programmering voor de door haar te exploiteren ruimtes. Het Paleis is vooral ook een podium voor diverse externe culturele initiatieven. Overheidsbijdragen en sponsoring zijn alleen vereist voor investeringen in het pand en voor bijzondere projecten. De realisatie van Het Paleis heeft zo'n € 11 miljoen gekost en is mogelijk gemaakt door bijdragen van de gemeente en provincie, uit fondsen en door inkomsten uit de verkoop en verhuur van appartementen en bedrijfsruimtes.

'We hebben gezamenlijk voor de naam Het Paleis gekozen vanwege de uitstraling van het pand', legt Koonstra uit. 'Er zit bijvoorbeeld een gouden leeuw in het timpaan en het hekwerk kan je associëren met een koninklijk gebouw. De naam heeft meer betrekking op het uiterlijk van het pand dan op het gebruik ervan.'

Ze is ingenomen met het feit dat Het Paleis niet alleen voor de eigenaren en huurders toegankelijk is, maar een open karakter kent. Uit eigen ervaring kent ze vergelijkbare locaties in andere steden waar een buitenstaander maar moeilijk binnen kan komen. Dat moest dus anders. 'Daarom is bewust niet gekozen voor de (bestaande) ingang van de wat streng ogende, neoclassicistische voorgevel van het gebouw. Transparantie is van groot belang om de creatieve industrie zichtbaar te maken aan de stad', vertelt Koonstra. 'Voor de publieksfunctie van Het Paleis speelt

het dagelijks geopende horecagedeelte, een grand café/brasserie, een belangrijke rol. Een eigen horecavoorziening was voor ons echt een vereiste.'

Naast de brasserie bevindt zich de toegang tot het binnenplein die (ook) voor het publiek toegankelijk is. Via dat plein is onder andere de multifunctionele Erlennmeyerzaal (een erlennmeyer is een scheikundig laboratoriumglaswerk - PvdH) in het hart van het gebouw te bereiken. De negen meter hoge, voormalige collegezaal (bijna 200 m² vloeroppervlakte) biedt nu onderdak aan lezingen, presentaties, dans, film, work-

**'Oh,
wat ben je mooi,
wat ben je
charmant'**

shops, klein theater, concerten en tentoonstellingen. 'Iedereen met een goed idee kan hier terecht', benadrukt Koonstra. Ze wil ooit haar eigen droom verwezenlijken: het organiseren van een hoedencongres. Het komt er vast wel eens van. 'Daarmee wil ik maar zeggen dat sommige dingen niet

zo ingewikkeld hoeven te zijn. Het is gewoon een kwestie van doen.'

De tien gastenverblijven zijn op de eerste verdieping gesitueerd en kunnen worden gehuurd. De kamers zijn beschikbaar voor logés die zich op professionele wijze bezighouden met kunst, cultuur en media. Deze accommodaties kunnen onder andere worden benut door deelnemers aan internationale culturele uitwisselingen (artists in residence) en samenwerkingsverbanden. Zo verbleven er tijdens de afgelopen Noorderzon al gasten van dit jaarlijkse theaterfestival in het Noorderplantsoen. Ook de gasten van het muziek-evenement EuroSonic Noorderslag, dat ieder jaar in Groningen wordt georganiseerd, kunnen er logeren. De kamers zijn ontworpen en ingericht door Groninger vormgevers. Die lieten zich inspireren door kunststromingen als art deco, popart, dada en expressionisme. 'Oh, wat ben je mooi, wat ben je charmant', zo staat er op een spiegel van een badkamer te lezen, een minimalistische kamerontwerp van Bart Vos.

De gemeente Groningen ziet het Ebbingekwartier als ideale locatie waar de creatieve industrie zich kan vestigen. Het in Het Paleis zetelende Station Creatieve Stad (CS), dat deze bedrijfstak in de stad moet aanjagen, fungeert daarbij als aanspreekpunt en stimulator. Met de komst van de creatieve sector en de kruisbestuiving die het moet aangaan met niet-creatieve sectoren zal het wat verloederde Boterdiep en de Nieuwe

- Een collectie lessenaars met boekwerken, voorzien van beeld en tekst, waarmee verschillende onderwerpen worden behandeld die te maken hebben met de geschiedenis van het voormalige scheikundig laboratorium. Het project werd vormgegeven door Sander Jorn Vermeulen, beeldend kunstenaar en interieurarchitect, die in Het Paleis een startersatelier heeft betrokken. De tekst is verzorgd door een aantal collega-kunstenaars. Tijdens de opening stonden de lessenaars verspreid door het complex.

Ebbingestraat moeten opfleuren. De pas geopende parkeergarage onder het CiBoGa-terrein (Circus-, Bode- en Gasfabriekterrein) waar 1200 auto's terecht kunnen, is er al klaar voor. 'Er komt hier meer reuring en dat wordt toegejuicht door de Ondernemersvereniging Ebbingekwartier.' De winkeliers zijn gebaat bij de upgrading van dit stuk binnenstad.

Koonstra: 'Ik zie kunst en cultuur als een verrijking van mijn leven en dat gun ik anderen ook. Kunst moet je leren consumeren, zoals je eveneens de smaak van olijven moet leren waarderen. Zeker in deze tijd van economische crisis waarin wordt nagedacht over innovatie en duurzaamheid, is de wisselwerking tussen bedrijfsleven en cre-

atieve geesten van belang. Dat gebeurt in Het Paleis, hier verkleinen we die cultuurverschillen.'